

УДК 930.1 : [37.014.553 : 378.4] (477) «2002-2014»

**СТУДЕНТСЬКЕ САМОВРЯДУВАННЯ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ
(2002-2014 рр.): СУЧАСНА ВІТЧИЗНЯНА ІСТОРІОГРАФІЯ**

Ірина Березанська

ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»
Україна, 08401, м. Переяслав-Хмельницький, вул. Сухомлинського, 30
e-mail: berezanska.i@mail.ru

Значний науковий інтерес до розвитку студентського самоврядування у вищих навчальних закладах України початку ХХІ ст. викликаний реформуванням вищої школи, входженням її до європейського освітнього простору. Прийняття законів «Про вищу освіту» (2002 р., 2014 р.) суттєво розширили права органів студентського самоврядування, що дало змогу студентам брати активну участь в управлінні вищим навчальним закладом.

Історія розвитку студентського самоврядування у 2002-2014 рр. має значну кількість недосліджених тем. Тому актуальність теми зумовлена потребою історіографічного аналізу сучасних публікацій і виділенню перспективних напрямів для подальших досліджень.

Проблема організації студентського самоврядування у вищих навчальних закладах України у 2002-2014 рр. стала предметом дослідження українських учених О.А. Андрюшкової [1], А.П. Галєєвої [2], О.Ф. Каюмової [3], О.М. Кін [4], Ю.П. Краценка [5], А. Кузьмінського [6], Н.Ю. Лізьнової [7], В.П. Мороза [8], К.Л. Потопи [9], О.В. Светликової [10], Г.Г. Січкаренко [11], Л.В. Слінченко [12], О.Ю. Терещенкової [13], В.І. Тернопільської [14], К.Г. Трибулькевич [15], С. Хакімової [16], О.С. Харченко [17], Л.О. Шеїни [18], О. Шпаківської [19].

Окремі аспекти проблеми знайшли відображення у дисертаційних дослідженнях, монографіях, посібниках, статтях. У сучасній науковій літературі дана проблема не знайшла комплексного висвітлення в історіографічних дослідженнях.

Метою даної статті є аналіз наукового доробку сучасних вітчизняних дослідників з проблематики діяльності студентського самоврядування у вищих навчальних закладах України у 2002-2014 рр.

Проблема студентського самоврядування знайшла відображення у дисертаційних дослідженнях. Так, у праці К.Л. Потопи висвітлено соціально-педагогічні умови ефективного функціонування студентського самоврядування

у вищих навчальних закладах; розроблено критерії його розвитку; визначено та перевірено соціально-педагогічні умови, що сприяють розвитку соціальної активності студентів, забезпечують ефективну професійну підготовку у вищому навчальному закладі [20]. У дисертаційному дослідженні Л.О. Шеїни [21] розкрито процес соціалізації студентської молоді через студентське самоврядування; визначено основні напрями та структуру діяльності студентського самоврядування відповідно до завдань соціалізації студентської молоді.

Вагомий внесок у висвітлення розвитку студентського самоврядування у вищих навчальних закладах України (1917-2010 рр.) зробила К.Г. Трибулькевич у своїй монографії, в якій розкрито та класифіковано суперечності, закономірності розвитку студентського самоврядування у вищих навчальних закладах України; визначено й обґрунтовано основні етапи еволюції його розвитку; охарактеризовано принципи та форми студентського самоврядування; до наукового обігу введено 135 архівних джерел. У підрозділі 4.2. «Демократизація студентського життя в Українській незалежній державі (1991-2010 рр.)» авторкою проаналізовано нормативно-правові акти спрямовані на удосконалення студентського самоврядування. Відмінністю студентського самоврядування часів незалежності К. Трибулькевич називає автономію діяльності профспілкової студентської організації й органів студентського самоврядування, що закріплено на законодавчому рівні, а саме у «Положенні про студентське самоврядування у вищих навчальних закладах» і визнання академічної групи головною структурною одиницею студентського самоврядування, зі своїми органами управління; визначено порядок обрання керівників студентського самоврядування (голови, заступників, секретаря), їх функціональні обов'язки [22, с. 261-262]. Вивчивши вітчизняний і зарубіжний досвід функціонування студентського самоврядування авторкою визначено його подальші перспективи

та шляхи розвитку.

У 2014 р. була опублікована монографія Г.Г. Січкаренко з історії перебудови вищої освіти в Україні [23], де у підрозділі 3.1. «Студенти і викладачі в умовах освітніх реформ» простежено процес становлення студентського самоврядування у вищих навчальних закладах України [23, с. 178-181]. На основі широкого кола джерел науковець простежила процес створення органів студентського самоврядування у КНУ ім. Т. Шевченка, Києво-Могилянській академії, НТУ «ХПІ». Серед чинників, які послаблюють розвиток самоврядування, Г.Г. Січкаренко називає брак єдності у середовищі студентів, довіру до владних структур, молодіжних лідерів, реальні результати розв'язання задекларованих завдань [23, с. 179]. З приєднання України до Болонського процесу у 2005 р., на думку дослідниці, студентський рух отримав певний поштовх. Поряд із студентським самоврядуванням у ВНЗ діяв профспілковий комітет, функції яких практично збігалися [23, с. 180].

У статті О.М. Харченко «Реалізація компонентів студентського самоврядування у вищому навчальному закладі» розкрито завдання, повноваження, обов'язки, джерела фінансування органів студентського самоврядування. Дослідницею виділено проблеми з якими зіштовхуються органи студентського самоврядування, такі як: недостатня законодавча база, відсутність чітко визначених прав та обов'язків, невизначений юридичний статус, брак фінансування, тиск з боку адміністрації ВНЗ, інертність студентства та зневіра у можливість власними силами щось змінити [24, с. 106].

Державна політика незалежної України спрямована на підтримку органів студентського самоврядування, про що свідчать Закони України «Про освіту» (1991 р.), «Про вищу освіту» (2002 р., 2014 р.) [25; 26]. Порівнюючи згадані закони, потрібно зазначити, що закон «Про вищу освіту» (2014 р.) значно розширює повноваження органів студентського самоврядування та позбавляє адміністрацію вищого навчального закладу права втручатися в їх діяльність [26]. Проблема нормативно-правового регулювання діяльності органів студентського самоврядування порушується у науковій розвідці О. Кін «Розвиток ідей студентського самоврядування в сучасних умовах», в якій виділено такі нормативно-правові документи, що визначають діяльність органів студентського самоврядування: Закон України «Про освіту» від 23 березня 1991 р., Положен-

ня про державний вищий заклад освіти (затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 5 вересня 1996 р.), Положення про студентське самоврядування у вищих навчальних закладах, затверджене Міністерством освіти і науки України від 3 квітня 2001 р., Закон України «Про вищу освіту» від 17 січня 2002 р. [27, с. 530].

Значне місце у сучасних дослідженнях проблеми студентського самоврядування відведено аналізу діяльності органів студентського самоврядування у закордонних ВНЗ. Ця проблема розглянута у наукових публікаціях А. Кузьмінського, О. Светликової, С. Хакімової, О. Шпаківської. У статті А. Кузьмінського [28], проаналізовано досвід самоврядування в європейських університетах. На думку науковця «досвід не можна механічно переносити в університети України через різницю в ментальності, в організації навчання, в традиціях» [28, с. 168]. А. Кузьмінський дослідив типи студентського самоврядування у провідних європейських університетах, зокрема у французьких; звернув увагу на тому, що студентське самоврядування у Франції представлене як на університетському, так і на міжнародному рівні. Дослідником сформовані пропозиції, які можна запозичити з європейського досвіду студентського самоврядування для сучасної вищої школи.

Проблема європейського досвіду студентського самоврядування порушується у статті О. Светликової [29]. Дослідницею розкрито основні напрямки та завдання органів студентського самоврядування у Латвії, Німеччині, Польщі, Фінляндії, Франції, Великій Британії. Порівнюючи стан розвитку студентського самоврядування українських та європейських університетів С. Хакімова [30] констатує, що в європейських країнах набагато вищий рівень усвідомлення необхідності підтримки і розвитку різноманітних форм студентської демократії та значно нижча соціально-психологічна готовність українських студентів до самоорганізації, ніж в Європі. Причинами цього, на думку С. Хакімової, є вік наших студентів (на 2-3 роки молодші, ніж студенти європейських ВНЗ); матеріальна та психологічна залежність від батьків; відчуття соціальної незахищеності; у більшості випадків низький рівень матеріальної забезпеченості студентів та їх батьків [30].

Організації роботи студентського самоврядування вітчизняних та закордонних ВНЗ присвячена стаття О. Шпаківської [31]. Авторкою виділено спільні тенденції функціонування

студентського самоврядування у ВНЗ України та в європейських університетах. На думку О. Шпаківської «студенти різних країн мають своє уявлення про цілі та завдання органів студентського самоврядування. Для студентів Польщі та Франції студентське самоврядування – це розвиток політичної кар'єри та лідерських якостей; для українських студентів – це організація дозвілля, розважальних заходів у позанавчальний час, чергування у гуртожитках та у навчальних корпусах; для студентів Канади – це організація повної проінформованості студентів з усіх сфер життя; а для студентів США – це участь у розважальних заходах (подорожі, екскурсії, спорт та ін.)» [31, с. 344].

На сьогоднішній день опубліковано значну кількість статей присвячених студентському самоврядуванню регіональних навчальних закладів. Це публікації А.А. Бондарчука, А.П. Галєєвої, Л.В. Слінченко, О.Ю. Терещенкової. Так, у статті А.П. Галєєвої та А.А. Бондарчук «Студентське самоврядування в організації навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі» [32, с. 57] розкрито шляхи розвитку студентського самоврядування у Миколаївському національному аграрному університеті. Л.В. Слінченко у статті «Соціалізація особистості студента в контексті розвитку самоврядних структур ВНЗ» проаналізувала роботу студентського самоврядування Глухівського НПУ ім. О. Довженка, яка полягає в організації навчання студентського активу, проведенні днів самоврядування на рівні університету, факультету, організації щорічного конкурсу «Студент року» у номінаціях за напрямками роботи, проведенні соціологічних опитувань, волонтерської діяльності, залученні студентів до складу молодіжних рад [33, с. 37-38].

У статті О. Терещенкової [34] розкрито діяльність студентського самоврядування Слов'янського державного педагогічного університету. Серед проблем, що перешкоджають ефективному функціонуванню студентського самоврядування авторка виділяє неналежне законодавче регулювання інституту студентського самоврядування, недостатнє фінансування органів студентського самоврядування для реалізації завдань та виконання власних функцій, недостатню поінформованість про діяльність органів студентського самоврядування у ВНЗ України, що зумовлює низьку мотивацію студентів до участі у роботі цього інституту, співіснування у ВНЗ двох організацій – студентського самоврядування та профспілок [34, с. 103]. Діяльність студентського са-

моврядування у Переяслав-Хмельницькому ДПУ імені Григорія Сковороди проаналізовано у статті Н.Ю. Лізньової [35]. Авторкою виокремлено мету, основні завдання та напрями діяльності студентського самоврядування.

Значна кількість публікацій вітчизняних науковців присвячених студентському самоврядуванню розкривають проблему формування лідерських якостей студентської молоді. Це наукові розвідки О.А. Андрюшкової, Ю.П. Краценка, В.П. Мороза, В.І. Тернопільської. На особливу увагу заслуговує дисертаційне дослідження Ю.П. Краценка [36] зі спеціальності теорія і методика виховання, об'єктом дослідження якого є виховання лідерських якостей у студентів вищих педагогічних навчальних закладів. У праці розкрито сутність та особливості функціонування системи студентського самоврядування вищого педагогічного навчального закладу. Охарактеризовано критерії, показники та виявлено рівні вихованості лідерських якостей студентів вищих педагогічних навчальних закладів. Розроблено й апробовано методику виховання лідерських якостей майбутніх учителів у системі студентського самоврядування, яка передбачає реалізацію молодіжного проекту «Школа місцевого і студентського самоврядування «Лідер майбутнього» [36, с. 18-19].

Проблема формування лідерських якостей у студентської молоді знайшла відображення й у дисертаційному дослідженні В.П. Мороза [37]. Автором виокремлено структуру й основні функції студентського самоврядування; науково обґрунтовано й розроблено організаційно-педагогічні умови формування лідерських якостей студентів вищих навчальних закладів у процесі діяльності органів студентського самоврядування; визначено критерії, показники та рівні сформованості лідерських якостей студентів вищих навчальних закладів. У статті В.І. Тернопільської [38] визначено соціально-педагогічні умови, що забезпечують ефективність діяльності студентського самоврядування як засобу виховання лідерських якостей студентів, показники сформованості лідерських якостей особистості; запропоновано шляхи удосконалення розвитку лідера студентського самоврядування. На думку авторки «студентське самоврядування є однією зі сходинок до громадянського суспільства, коли громада обирає своїх лідерів та вчиться контролювати їхні дії» [38, с. 328].

У науковій розвідці О.А. Андрюшкової «Роль

самоврядування у формуванні лідерських якостей студентської молоді вищих навчальних закладів» [39] розкрито основні ознаки та принципи студентського самоврядування, роль студентського самоврядування у вихованні лідерських якостей студентів. Досягнення нового рівня студентського самоврядування, який би відповідав принципам Болонської системи, дослідниця вбачає у вирішенні низки проблем: підвищенні рівня зацікавленості студентів ВНЗ проблемами студентського життя та заохоченні їх до участі в органах студентського самоврядування, створенні можливості для аналізу процесів розвитку студентського самоврядування в Україні, зокрема шляхом проведення соціологічних досліджень з організації самоврядування у вищих навчальних закладах, забезпеченні адміністрацією вищих навчальних закладів України сприятливого соціально-психологічного мікроклімату у колективах, атмосфері довіри студентів до викладачів і керівництва, належних матеріально-технічних умов для вільного самовиявлення студентів, проведенні науково-практичних конференцій з проблем студентського самоврядування [39, с. 10].

Проблема діяльності органів студентського самоврядування була і залишається актуальною на сьогоднішній день. Про це свідчить проведення різноманітних студентських конференцій, круглих столів щодо проблем і перспектив його розвитку, ініціаторами яких є як вищі навчальні заклади, так і різні громадські організації. Так, позапартійна громадська організація «Молодіжна альтернатива», створена у 1994 р., стала ініціатором проекту «Студенти для парламенту». Результати проекту викладені у збірці «Студентське самоврядування в Україні» [40], видання якої стало можливим завдяки сприянню Національного Фонду Підтримки Демократії (США). Збірка містить публікації студентів, в яких дано оцінку розвитку студентського самоврядування в Україні (А.Блануца, У. Ванькович, К. Денисенко, Т. Казаненко, Т. Орлова, А. Романик); розкрито законодавче регулювання їх діяльності (Т. Роман, Д. Гетьман).

Науковцями розробляються стратегії розвитку студентського самоврядування. Так, О. Каюмова, С. Корнієнко, О. Романцова розробили документ, що включає стратегію розвитку студентського самоврядування України на 2011-2021 рр., яка спрямована на адресу держави, суб'єктів освітнього процесу, суб'єктів третього сектору, яких цікавить питання освіти. Студентське самоврядування, на думку ав-

торського колективу, – «це діяльність по реалізації студентами своїх прав та інтересів шляхом прийняття та втілення рішень в межах, що визначаються Положенням про студентське самоврядування ВНЗ та не суперечать статуту ВНЗ та чинному законодавству України» [41, с. 3]. Науковцями визначено такі суб'єкти відносин у системі вищої освіти України: 1) органи державної влади; 2) вищі навчальні заклади всіх форм власності та рівнів акредитації; 3) студентська громада; 4) третій сектор (молодіжні громадські організації, які працюють по питаннях вищої освіти, студентського самоврядування та проблем молоді); 5) бізнес [41, с. 5]. По кожному суб'єкту відносин дано оцінку головними проблемами і недолікам, які заважають якісному розвитку системи вищої освіти, виокремлено їх головні здобутки. Авторами обґрунтовано стратегічну мету, визначено сім стратегічних орієнтирів для її досягнення, серед яких: відношення студентів і суспільства до системи освіти, професіоналізм активістів, дієвість і виборність органів студентського самоврядування, залучення вихованців учнівського самоврядування (ОСС), участь в управлінні ВНЗ, об'єднання ОСС різних рівнів, незалежні студентські ЗМІ. Представлена стратегія розвитку студентського самоврядування, на нашу думку, є важливим документом, який визначає конкретні кроки по реалізації студентами своїх прав, як учасників освітнього процесу згідно законодавства України.

Отже, провівши аналіз сучасної літератури, присвяченої проблемі студентського самоврядування у вищих навчальних закладах України у 2002-2014 рр., слід наголосити на висвітленні сучасними науковцями окремих аспектів його функціонування у дисертаційних дослідженнях, монографіях, статтях. Більш комплексно проаналізовано розвиток студентського самоврядування у 2002-2014 рр. у монографічному дослідженні К.Г. Трибулькевич, в якому розкрито досвід студентського самоврядування в умовах реформування вищої освіти України.

Перспективи подальших наукових розвідок полягатимуть у дослідженні стратегій розвитку студентського самоврядування, реалізації принципів студентського самоврядування у вищих навчальних закладах України.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА:

1. Андрюшкова О.А. Роль самоврядування у формуванні лідерських якостей студентської молоді вищих навчальних закладів / О.А. Андрюшкова // Теорія та методика навчання та виховання. – 2016. – Вип. 39. – С. 5-11.
2. Галєєва А.П. Студентське самоврядування в органі-

зації навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі / А.П. Галєєва, А.А. Бондарчук // Педагогічні науки: зб. наук. пр. – Полтава, 2013. – Вип. 114. – С. 53-60.

3. Каюмова О.Ф. Стратегія розвитку органів студентського самоврядування вищих навчальних закладів України на 2011-2021 рр. / О.Ф. Каюмова, О.С. Корнієнко, О.В. Романцова. – К.: 2011. – 24 с.

4. Кін О. Розвиток ідей студентського самоврядування в сучасних умовах / О. Кін // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах: зб. наук. пр. – 2012. – Вип. 27 (80). – С. 527-532.

5. Кращенко Ю.П. Виховання лідерських якостей майбутніх учителів у системі студентського самоврядування: автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.07 / Юрій Петрович Кращенко; Інститут проблем виховання НАПН України. – К., 2012. – 21 с.

6. Кузьмінський А. Студентське самоврядування у вищій школі (рецепція вітчизняного і європейського досвіду) / А. Кузьмінський // Етика і естетика педагогічної дії: Збірник наукових праць. – Вип. 5. – К.-Полтава, 2013. – С. 165-183.

7. Лізнєва Н.Ю. Студентське самоврядування у вищому навчальному закладі: соціально-педагогічний аспект / Н.Ю. Лізнєва [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/soc_gum/pptp/2006_1/Liznyova.pdf

8. Мороз В.П. Організаційно-педагогічні умови формування лідерських якостей студентів вищих навчальних закладів у процесі діяльності органів студентського самоврядування: дис... канд. пед. наук: 13.00.07 / Володимир Петрович Мороз; ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет». – Слов'янськ, 2015. – 305 с.

9. Потопа К.Л. Соціально-педагогічні умови організації студентського самоврядування у вищих навчальних закладах: автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.05 / Катерина Леонідівна Потопа; Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова. – К., 2006. – 21 с.

10. Светликова О.В. Європейський досвід функціонування студентського самоврядування: приклад для України / О.В. Светликова // Наукові праці / Чорноморський державний університет імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія». – 2015. – Т. 258, Вип. 246. – С. 193-198.

11. Січкаренко Г.Г. Історичний досвід перебудови вищої освіти в Україні (1985-2005 рр.): монографія / Г.Г. Січкаренко. – Ніжин: Видавельц ПП Лисенко М.М., 2014. – 360 с.

12. Слінченко Л.В. Соціалізація особистості студента в контексті розвитку самоврядних структур ВНЗ / Л.В. Слінченко [Електронний ресурс] // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. – 2014. – Вип. 2. – С. 35-39. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VZhDU_2014_2_9.

13. Терещенкова О.Ю. Місце і роль студентського самоврядування в системі управління вищим навчальним закладом / О.Ю. Терещенкова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [www.nbuv.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Gnvp/2009_47/24.pdf](http://nbuv.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Gnvp/2009_47/24.pdf)

14. Тернопільська В.І. Роль самоврядування у форму-

ванні лідерських якостей студентської молоді / В.І. Тернопільська [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/11016/1/Ternopilka%20V,%202016,%20Spain.pdf>

15. Трибулькевич К.Г. Розвиток студентського самоврядування у вищих навчальних закладах України (1917-2010 рр.): монографія / К.Г. Трибулькевич. – Одеса: КУПРІЄНКО С.В., 2016. – 458 с.

16. Хакімова С. Підтримка молодіжного самоврядування: проблеми та перспективи / С. Хакімова [Електронний ресурс] // Студентське самоврядування: пошук ефективних моделей і технологій. Доповіді лідерів студентського парламенту університету на Всеукраїнських студентських конференціях (в 2007-2008 рр.). – Режим доступу: <http://chito.in.ua/pdfview/studentseke-samovryaduvannya-poshuk-efektivnih-modelej-i-tehno.html>

17. Харченко О.С. Реалізація компонентів студентського самоврядування у вищому навчальному закладі / О.С. Харченко // Таврійський вісник освіти. – 2014. – № 3(47). – С. 105-110.

18. Шеїна Л.О. Студентське самоврядування як засіб соціалізації молоді: автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.05 / Лариса Олександрівна Шеїна; Луганський національний університет імені Тараса Шевченка. – Луганськ, 2010. – 20 с.

19. Шпаківська О. Організація студентського самоврядування у практиці роботи вітчизняних та закордонних ВНЗ / О. Шпаківська [Електронний ресурс] // Витоки педагогічної майстерності. Серія: Педагогічні науки. – 2013. – Вип. 11. – С. 340-345. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vpm_2013_11_75.

20. Потопа К.Л. Вказ. пр. – 21 с.

21. Шеїна Л.О. Вказ. пр. – 20 с.

22. Трибулькевич К.Г. Вказ. пр. – С. 261-262.

23. Січкаренко Г.Г. Вказ. пр. – С. 178-181.

24. Харченко О.С. Вказ. пр. – С. 106.

25. Закон України «Про вищу освіту» від 17.01.2002 № 2984-III // Освіта в Україні. Нормативна база / Є.К. Пашутинський. – К.: КНТ, 2007. – С. 41-94.

26. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII(зі змінами) // Верховна рада України 1994-2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

27. Кін О. Вказ. пр. – С. 530.

28. Кузьмінський А. Вказ. пр. – С. 168.

29. Светликова О.В. Вказ. пр. – С. 193-198.

30. Хакімова С. Вказ. пр.

31. Шпаківська О. Вказ. пр.

32. Галєєва А.П. Вказ. пр. – С. 57.

33. Слінченко Л.В. Вказ. пр.

34. Терещенкова О.Ю. Вказ. пр.

35. Лізнєва Н.Ю. Вказ. пр.

36. Кращенко Ю.П. Вказ. пр. – С. 18-19.

37. Мороз В.П. Вказ. пр. – 305 с.

38. Тернопільська В.І. Вказ. пр.

39. Андрюшкова О.А. Вказ. пр. – С. 10.

40. Студентське самоврядування в Україні. – К.: «Молодіжна Альтернатива», 2004. – 60 с.

41. Каюмова О.Ф. Вказ. пр. – С. 3, 5.

Березанська Ірина Студентське самоврядування у вищих навчальних закладах України (2002-2014 рр.): сучасна вітчизняна історіографія

У статті проаналізовано стан наукової розробки українськими вченими діяльності органів студентського самоврядування у вищих навчальних закладах України (2002-2014 рр.), розкрито діяльність органів студентського самоврядування у закордонних ВНЗ, формування лідерських якостей студентської молоді.

Ключові слова: студентське самоврядування, профспілка, вищі навчальні заклади, лідерські якості студентів, соціалізація студентської молоді, сучасна історіографія

Березанская Ирина Студенческое самоуправление в высших учебных заведениях Украины (2002-2014 гг.): современная отечественная историография

В статье проанализировано состояние научной разработки украинскими учеными деятельности органов студенческого самоуправления в высших учебных заведениях Украины (2002-2014 гг.), раскрыто деятельность органов студенческого самоуправления в зарубежных вузах, формирование лидерских качеств студенческой молодежи.

Ключевые слова: студенческое самоуправление, профсоюз, высшие учебные заведения, лидерские качества студентов, социализация студенческой молодежи, современная историография

Berezanska Iryna *Student government in higher educational institutions of Ukraine (2002-2014): modern native historiography.*

Considerable research interest in the development of student government in higher education of Ukraine XXI century called reform of higher education, its entry into the European educational space. The adoption of the laws «On Higher Education» (2002, 2014) significantly expanded the rights of the student government, which allowed students to actively participate in the management of higher education institution.

The history of student government in the 2002-2014 has a significant amount of unexplored topics. Therefore, the urgency of the need caused historiographical analysis of current publications and release promising areas for further research.

The problem of student government in higher education in Ukraine in 2002-2014 was the subject of many studies of Ukrainian scientists as O.A. Andryushkova, O.F. Kayumov, O. Keane, J.P. Kraschenko, A. Kuzminsky, N.Y. Liznova, V.P. Moroz, K.L. Potopa, O. V. Svyetlykova, G.G. Sichkarenko, L.V. Slinchenko, O.J. Tereshchenkova, V.I. Ternopil'ska, K.G. Trybulkevych, S. Hakimova, O.S. Kharchenko, L.O. Shein, O. Shpakiv'ska.

Consequently, the analysis of contemporary literature on the issue of student government in higher education in Ukraine 2002-2014 should emphasize the modern scientist's coverage of certain aspects of its operations in dissertations, monographs and articles. A more comprehensive analysis of the development of student government in the 2002-2014 of monographs C.G. Trybulkevych, which disclosed the student government experience in restructuring higher education in Ukraine.

Prospects of further scientific studies will be in research of student government policies, implementation of the principles of student government in higher educational institutions of Ukraine.

Keywords: *student government, union, higher education institutions, student's leadership, socialization of students, modern historiography*

Рецензенти:

Тихонов А.К., д.і.н., професор

Шитюк М.М., д.і.н., професор

Надійшла до редакції 19.02.2017 р.